

होवू घातलेल्या मातांना, आरोग्य सेवा देणाऱ्यांसाठी संबंधित सल्ला

कोविड-19 मुळे माता आणि नवजात अर्भकांच्या गुंतागुंतीत वाढ होत असताना, लसीकरण आणि विशेष सुविधा प्राधान्यक्रम असणे आवश्यक आहे

भारताचा लोकसंख्याशास्त्रीय लाभांश मोठ्या प्रमाणात त्याच्या उच्च जन्मदरावर अवलंबून आहे. भारतात जन्माची संख्या दररोज ७२,००० ~ आहे; गर्भधारणा आणि गर्भधारणेतील नुकसानीचा १० महिन्यांचा कालावधी लक्षात घेता, कोणत्याही एकाच दिवशी गर्भवती महिलांची संख्या खूप मोठी असेल. सध्या दररोज कोविड-१९ च्या नवीन रुग्णांची संख्या आणि भारतात दररोज होणाऱ्या कोविड-१९ मृत्यूंची संख्या जगात सर्वाधिक आहे. कोविड-१९ च्या आधीच्या काळातही मोठ्या संख्येने ओझ्याखाली दबलेल्या सार्वजनिक आणि खाजगी अशा भारतातील प्रसूती सेवांना साथीच्या रोगामुळे उद्धवणाऱ्या परिस्थितीसह संकटाच्या परिस्थितीचा सामना करावा लागतो.

एक धोका

केरळ (द हिंदू, १४ मे २०२१) यांनी गरोदर मातांबद्दल दिलेल्या अहवालात कोविड-१९ आणि त्यांच्या नवीन जन्म दिलेल्या गर्भवती स्त्रियांना भेडसावणाऱ्या अनेक गंभीर वैद्यकीय समस्या उघडकीस आल्या आहेत - प्री-एक्लॅम्पसिया, मुदतपूर्व प्रसूती मातृसंसर्ग, सिझेरियन विभागाचे वाढलेले प्रमाण, अपुरा अपूर्णतेमुळे गर्भवाढीचे निर्बंध, नवजात अर्भकसंसर्ग आणि श्वसनाचा त्रास. अमेरिकन मेडिकल असोसिएशनच्या जर्नलमध्ये नुकत्याच प्रकाशित झालेल्या एका प्रकाशनानुसार, कोविड-१९ पॉझिटिव्ह गरोदर मातांमध्ये नॉन-कोविड-१९ गरोदर स्त्रियांपेक्षा मातामृत्यू अनेक पटीने जास्त आहे. बर् याच गर्भवती महिलांना अतिदक्षता विभागात प्रवेश आणि दीर्घकाळ रुग्णालयात दाखल करण्याची आवश्यकता आहे. बालरोग वयोगटातील सर्व कोविड-१९ मृत्यूपैकी नवजात अर्भकांचे मृत्यू सर्वात सामान्य आहेत.

गरोदरपणात माता लठ्ठपणा आणि मधुमेहामुळे सर्व माता आणि नवजात बाळांमध्ये गुंतागुंत वाढते - भारतातील गर्भवती महिलांमध्ये सामान्य समस्या आहेत. गरोदर माता आणि नवीन जन्मलेल्या ंवर कोरोनाव्हायरस संसर्गाचा परिणाम कमी करण्यासाठी तातडीची कारवाई करण्याची गरज या वस्तुस्थिती अधोरेखित करतात.

गंभीर आपत्ती टाळण्यासाठी व्यावसायिक संस्थांकडून कारवाईची तातडीची गरज आहे; सरकारने या संस्थांशी सल्लामसलत करून प्रजनन वयोगटातील महिलांचे समुपदेशन आणि काळजी त्वरित सुलभ केली पाहिजे आणि त्यांच्या काळजीत गुंतलेल्या आरोग्य सेवा व्यावसायिकांना संसाधने उपलब्ध करून दिली पाहिजेत.

कोविड-१९ साथीच्या रोगाच्या दरम्यान, आम्ही गरोदरपणात कोविड-१९ च्या संभाव्य प्रतिकूल परिणामांबद्दल सावध केले आणि कोविड-१९ वेळा गर्भधारणेची योजना आखणार् या महिलांसाठी गर्भधारणापूर्व सल्ला (द हिंदू, १४ सप्टेंबर २०२०; <https://bit.ly/2U3Nghq>) - एक साथी खबरदारी ज्यामुळे प्रजनन वयोगटातील मोठ्या संख्येने महिलांसाठी गंभीर समस्या टाळता आल्या असतील.

कोणती पावले उचलायची आहेत

भारतातील कोरोनाव्हायरस साथीच्या दुसऱ्या लाटेसह कोविड-१९ संसर्गाच्या संख्येत मोठ्या प्रमाणात वाढ झाल्यामुळे आणि गर्भवती मातांवर त्याचा परिणाम होत असताना, प्रजनन वयोगटातील महिलांना आणि वैद्यकीय व्यवसायातील महिलांना सावध करून ही महत्वाची बाब युद्धपातळीवर हाती घेतली पाहिजे.

दोन महत्वाच्या पावलांचा ताबडतोब विचार केला पाहिजे:

1. सर्व महिलांना दोन्ही भागीदारांना लस होईपर्यंत गर्भधारणा पुढे ढकलण्याचा सल्ला द्या;
 2. लसीकरण न केलेल्या सर्व गर्भवती महिलांना लसीकरण ऑफर करा
- कोविड-१९ वेळी तात्पुरते गर्भनिरोधक हा गर्भधारणा पुढे ढकलण्याचा एक सोपा आणि प्रभावी मार्ग आहे आणि त्याद्वारे गर्दीच्या रुग्णालयांमध्ये प्रसूतीपूर्व सल्ला घेणार् या आणि संसर्गाचा धोका असलेल्या महिलांची संख्या कमी करते. प्रसूतीपूर्व काळजी देणाऱ्या आरोग्य-सेवा कर्मचार्यांच्या मागण्या कमी होतील; त्यांना कोविड-१९ काळजी आणि लसीकरण कार्यक्रम, आरोग्य सेवा व्यावसायिकांवर मोठ्या प्रमाणात मागणी करणारे सार्वजनिक आरोग्य उपाय यासाठी पुन्हा तैनात केले जाऊ शकते.
 - प्रसूतीपूर्व भेटींची संख्या कमी करणे, ऑनलाइन सल्लामसलत, अल्ट्रासोनाफीसाठी प्रोटोकॉल, ग्लुकोज सहिष्णुता चाचणी आणि प्रसूतीपूर्व गर्भमूल्यांकन अनेक संस्थांनी सुरू केले आहे. त्यानंतर सर्व काळजीवाहू असले पाहिजेत.
 - गर्भधारणेदरम्यान अल्ट्रासाउंड स्कॅन नियमितपणे केले जातात. गरोदर महिलांसाठी समर्पित आणि सुरक्षित अल्ट्रासाउंड स्कॅन केंद्रे, केवळ लसीकरण केलेल्या कर्मचार्यांनी (एकतर लस ीकरण किंवा मागील कोविड-19 संसर्गातून बरे झाल्यानंतर) असणे ही काळाची गरज आहे.
 - ताप असलेल्या गर्भवती स्त्रियांना अन्यथा सिद्ध केल्याशिवाय कोविड-१९ असणे आणि कोविड-१९ चाचणीनिकाल उपलब्ध होईपर्यंत सर्व वैयक्तिक संरक्षणात्मक उपाय ांसह ट्रायज भागात काळजी घेतली पाहिजे.

सध्या कोव्हीआयडी-१९ आणि नॉन-कोव्हीआयडी-१९ गरोदर स्त्रियांना अनेक रुग्णालयांमध्ये काटेकोरपणे वेगळे केले जात नाही, आता वेळ आली आहे की कोविड-१९ गर्भधारणा आणि नॉन-कोविड-१९ गर्भधारणा संवेदनशील मातांना संक्रमित होऊ नये म्हणून वेगवेगळ्या सेटिंग्जमध्ये हाताळल्या जातात. दोन्ही प्रकारच्या सुविधा लसीकरण केलेल्या कर्मचार्यांनी केल्या पाहिजेत, प्रथम आरोग्य-सेवा कर्मचार्यांमध्ये संसर्ग रोखणे आणि अतिसंवेदनशील मातांमध्ये संसर्ग टाळण्यासाठी. गरोदर स्त्रियांची काळजी घेणाऱ्या लसीकरण न झालेल्या आरोग्य सेवा कामगारांना त्वरीत लस दिली पाहिजे.

लसीकरणाचे स्पष्ट फायदे

युनायटेड किंग्डम आणि अमेरिकेतील आरोग्य अधिकाऱ्यांना गर्भवती महिलांना लस ीकरण करण्याचे फायदे आणि सुरक्षितता समजली आहे आणि त्यांनी सर्व गर्भवती महिलांना एमआरएनए लसी (<https://bit.ly/3xYZIxX>) लसीकरणास मान्यता दिली आहे. या कोविड-१९ लसींमुळे रोगप्रतिकारक शक्ती चांगली निर्माण होते आणि मातृप्रतिपिंडांनी अपरा ओलांडून गर्भात प्रवेश करण्याचे, विषाणूच्या गर्भाच्या संसर्गापासून संरक्षण देण्याचे प्रात्यक्षिक दाखवले आहे. लसीकरणाचे फायदे जोखमीपेक्षा कितीतरी पटीने जास्त आहेत.

गर्भधारणा आणि प्रसूतीनंतरचा तात्कालिक कालावधी ही श्रोम्बोटिक राज्ये आहेत - ते शिरांमध्ये रक्ताच्या गुठळ्या तयार होण्यास अनुकूल आहेत. भारतात सहज उपलब्ध असलेल्या दोन लसींपैकी, वेक्टरकेलेली लस (कोव्हिशील्ड) मेंदू आणि पोटाच्या आतल्या अवयवांसारख्या गंभीर क्षेत्रांचा निचरा करणार् या नसांच्या श्रोम्बोसिसशी संबंधित दुर्मिळ परंतु गंभीर दुष्परिणामांशी संबंधित असल्याचे आढळले, हे एकल डोस (जेन्सन) लसीद्वारे सामायिक केलेले वैशिष्ट्य आहे; खरंच, हा दुष्परिणाम कोविड-19 विरुद्ध सर्व वेक्टर केलेल्या लसींचे वैशिष्ट्य असू शकतो. सर्वसाधारणपणे, गर्भधारणेदरम्यान निष्क्रिय विषाणूलसी सुरक्षित असतात आणि जागतिक आरोग्य संघटनेने निष्क्रिय सिनोवॅक लसीच्या (<https://bit.ly/35WzIH8>) वापराला होकार दिला आहे. त्यामुळे भारतात उपलब्ध असलेल्या निष्क्रिय लसीचे (कोवॅक्सिन) गरोदर स्त्रियांना लस दिल्याबद्दल वेक्टर केलेल्या लसींचे (कोव्हिशील्ड आणि स्पुतनिक) फायदे असू शकतात.

गर्भवती महिलांसाठी लसीची उपलब्धता आणि फायदे जाहीर केले पाहिजेत आणि लोकांमध्ये जागरूकता निर्माण केली पाहिजे. गरोदर स्त्रियांमधील लसीची हेकेखोरता सामान्य लोकसंख्येच्या तुलनेत खूप जास्त असण्याची शक्यता आहे - हे माहिती, शिक्षण आणि प्रभावी संप्रेषणाद्वारे संबोधित केले पाहिजे. पुरेशी माहिती आणि समुपदेशन केल्यानंतर गर्भवती महिलांना लसीकरण देण्याची शिफारस आरोग्य आणि कुटुंब कल्याण मंत्रालयाला व्यावसायिक संस्थांनी केली आणि इंडियन कौन्सिल ऑफ मेडिकल रिसर्च आणि आरोग्य मंत्रालयाने योग्य दिशेने (<https://bit.ly/3xRBAGl>) या निर्णयाला मान्यता दिली आहे.

माता आणि त्यांच्या नवीन जन्मलेल्या ंचे संरक्षण करण्यासाठी गर्भधारणा आणि गर्भवती महिलांचे नियोजन करणार् या जोडप्यांचे लसीकरण कव्हेरेज प्राधान्याने वाढविण्याची भारताची चांगली कामगिरी असेल.

वेल्लोरयेथील ख्रिश्चन मेडिकल कॉलेजच्या (सीएमसी) ऑब्स्टेट्रिक्स अँड गायनेकॉलॉजीच्या माजी प्राध्यापक लक्ष्मी सेशाद्री सध्या तामिळनाडूच्या राणीपेट येथील तिरुमलाई मिशन हॉस्पिटलचे वरिष्ठ सल्लागार स्त्रीरोगतज्ज्ञ आहेत.

वेल्लोरयेथील सीएमसीयेथील क्लिनिकल एंडोक्राइनोलॉजीचे माजी प्राध्यापक एम.एस. सेशाद्री सध्या तिरुमलाई मिशन हॉस्पिटल, रानीपेट चे वैद्यकीय संचालक आहेत

the_thinking_treet3
THRIVING FOR SUSTAINABLE FUTURE